فوائد و لوازم گزینه‌های ثبوتی در تعیین شهر

شاگرد: فرمودی چون حرکات سه گانه بر هم منطبق نمی‌شود، لذا شارع برای اثبات ماه راه‌های ثبوتی مختلفی دارد، آیا این راه‌های مختلف در کاشفیت از ماه دارای مراتب هستند؟ یعنی کشف یکی از ماه قوی‌تر از دیگری است بطوری که مرحله بالاتری از کشف را داشته باشد یا همه در یک مرتبه هستند؟ اگر دارای مراتب هستند، چه اموری را باید در نظر بگیریم تا بفهمیم که کدام یک کشف بالاتری دارند؟

استاد: فرمایش خیلی خوبی است. مطالبی که دیروز عرض کردم، یک مطلب از دو مطلبی بود که می‌خواستم ضمیمه کنم. از این مسیر جلو رفتیم که خطوط این سه حرکت به‌طور صحیح بر هم منطبق نبودند، پس برای اینکه یک قطعه شب را که خواهی نخواهی تمامش در کل کره قهرا برای یک بلد ثبت نمی‌شود، این را چه کار کنیم؟ برای اینکه برچسب بزنیم و بگوییم در قم امشب –از غروب تا طلوع- و فردا –از طلوع تا غروب- یک قطعه زمانی است، می‌خواهیم بگوییم امشب شب ماه مبارک است. خب سه خط به ما می‌گوید که به دست شما نیست، گاهی ساعت نُه شب قم اهلال هلال می‌شود اما دو ساعت گذشته است. یعنی خواهی نخواهی این قطعه زمانی تکه می‌شود. به‌خاطر اینکه آن عدد، انطباق کامل ندارد. حال که به این صورت است، طرق ثبوتی برای برچسب زنی شب و روز داریم، آیا برخی از دیگری اولی هستند یا نیستند؟ اقرب به نشاندادن واقع هستند یا من؟ این جور به ذهنم می‌آید که بله، اینها تفاوت می‌کنند. بعضی‌ها اسهل هستند، ولو ابعد در امارات هستند. برخی در امارات اقرب هستند ولی اصعب هستند. هر کدام لوازمی دارند. بعضی، مصالح و لوازم خوبی دارند. برخی دیگر ندارند. برخی، لوازم کلی در طول تاریخ دارند، گاهی هم برخی در مقطعی از تاریخ لوازمی دارند. بحث الآن من هم پیرامون همین است.

شاگرد۲: از جهت ارزشگذاری آیا کیفیت کشف یک راه از راه دیگری متفاوت باشند؟

استاد: نه، اگر منظورتان این است، نه. الآن هم که رؤیت هلال می‌شود، آقایانی که اهل رؤیت هلال و اهل فن هستند، مورد اعتراض قرار می‌گیرند. مردم می‌گویند این قدر علم پیشرفت کرده و شما همینطور تردید دارید؟! آنها برای اینکه خودشان را دور بگیرند، می‌گویند از نظر بحث‌های مربوط به ما، ما مشکلی نداریم؛ بحث‌های ما خیلی دقیق و روشن و ریاضی است. اصلاً مشکلی نداریم. اگر شما بخواهید از نظر فن هیئت به‌صورت دقیق بگوییم، می‌گوییم. صحبت سر این است که مبانی فقهی در اعلام اول ماه، تفاوت می‌کنند. نه اینکه اطلاعات ما ناقص است. اطلاعات ما تام است. همین اطلاعات تام ما که به مبانی مختلف فقهی عرضه می‌شود خروجی‌های مختلفی دارد. من متعدد دیده‌ام که این آقایان به این صورت از خودشان دفاع می‌کنند. یعنی می‌گویند کار ما که ابهامی ندارد. ما خیلی دقیق و حسابی حرف می‌زنیم. منظور اگر این است، نه.

شاگرد: فرموده بودی که شارع از سهله و سمحه بودن دین نمی گذرد، از میقاتیتش نمی گذرد. همه اینها را در نظر می‌گیرد....

استاد: اینها حیثیات مختلفی است؛ شما می‌گویید از نظر امارت. در حالی‌که سمحه و سهله و میقاتیت غیر از امارت به علم الله تعالی است. کدام راه امارت ِاقربیه به کاشفیت از علم الله دارد که ماه شروع شده است؟ این یک چیز است. اما اینکه شارع در فضای بیرون از میقاتیت و از سمحه و سهله بودن نگذرد. دو حیث هستند.

شاگرد: می‌خواهم ببینم وقتی این حیثیت کاشفیت را دارد، باید سهل التناول بودن و سمحه بودن را هم در کنار در نظر بگیریم؟ مثلاً بگوییم راه اولیه رؤیت است، راه بعدی عدد، راه بعدی فلان.... ای اینها در کاشفیتشان فرقی نمی‌کنند؟

استاد: در کاشفیت فرق کردن اما به حدی نیست که بتواند حیثیت کاشفیت ِاینجا بر حیثیت نظم و میقاتیتی که از آثارش هستند غلبه کند. لذا اصل آن است. اگر با هم جمع شدند فبها المراد. اگر نه، نه. اصل آن چه که شارع روی آن خیلی تأکید کرده، آن چهار چیز مهمی است که عرض کردم؛ سماحت، اصل استصحاب که اگر آن را از میان عقلاء بردارند جامعه مختل می‌شود. اگر درک درستی از استصحاب داشته باشیم این را می‌فهمیم. بعد هم میقاتیت برای خصوص هلال، چهارم هم تعظیم شعار صوم است؛ «بنی الاسلام علی الصوم».

بازبینی #3
ایجاد شده 6 ژانویه 2026 13:11:24 توسط ... .
به روزرسانی شده 5 مارس 2026 15:59:30 توسط ... .